

Kunskapsöversikt över preventionsarbete 2006-02-22.

Prevention är ordet i tiden. Det finns idag en utbredd insikt om nödvändigheten att göra något/vidta åtgärder så tidigt som möjligt för att i möjligaste mån förhindra individuella och samhällseliga skador. Begreppet har också fått aktualitet som ett resultat av detta område i allt större utsträckning varit föremål för olika forskningsinsatser.

Men hur gör man i praktiken. Översikten gör ett försök att besvara frågan genom att ;

- förmedla vad som är väsentligt att tänka på när preventionsarbetet planeras
- hänvisa till olika web-adresser där ytterligare kunskap finns att inhämta.
- avslutningsvis ges en orientering över den kunskap som finns inom preventionsområdet.

Helt enkelt – vilka rapporter av betydelse finns som kan fungera som vägledning.

Inledningsvis - några råd som är viktiga att tänka på för att utveckla samordnat alkohol och drogförebyggande arbete. Dessa råd är sannolikt översättbara till många andra områden vid planering av olika preventionsinsatser.

(Källa: www.vasterbotten.se/droger)

1. KARTLÄGGA

- Nulägesbeskrivning av alkohol, drog och brottsituationen i kommunen/lokala områden
- Inventering av pågående insatser på olika preventiva nivåer och till olika målgrupper
- Inventera resurser som finns och som saknas
- Definiera utvecklingsområden
- Omvärldskunskap och evidensbaserad forskning.

2. POLITISKT MANDAT OCH FÖRANKRING I ALLA LED

- Styrgrupp med politiker och förvaltningschefer, gärna även från andra myndigheter
- Kommunicera med politiker, förvaltningschefer, personal och olika målgrupper i samhället

3. KUNSKAP

- Baskunskap om prevention
- Förmåga att arbeta med olika målgrupper och i process skapa delaktighet
- Sprida kunskap
- Vara kunskapsbank – inhämta, sortera och bedöma kunskap, externa resurser

4. BYGGA NÄTVERK

- Nationella, regionala, lokala nätverk
- Nyttja och knyt samman befintliga nätverk i första hand
- Använd nyckelpersoner som ”dörröppnare” till olika verksamheter
- Inrätta olika arbetsgrupper kring olika utvecklingsområden
- Arbeta med opinionsbildande insatser för att uppnå medborgarstöd

De kommunala alkohol och drogsamordnarnas arbete utgår med stor säkerhet från ovan redovisade modell. Det väsentliga om ett sådant arbete ”skall bära frukt” är sammantaget förankring, kunskap, tålamod och långsiktighet.

”En grund för att växa – Forskning om att förebygga beteendeproblem hos barn”
Författare: Knut Sundell och Martin Forster (FoU/Stockholm, FoU-rapport 2005:1)

www.prevention.se/

PRI-gruppen i Stockholms Stad. Hemsidan om prevalens, riskfaktorer och intervention. Bland mycket annat som berör preventionsområdet innehåller den;

- Utvärdering av MST
- Utvärdering av föräldraprogram
- LISA-projektet
- Skolans drog och alkoholprevention
- Drogvaneinventeringen 2004
- FoU-enheten/Stockholm
- Utvärdering av ART

”Den svenska supen i det nya Europa – Nya villkor för alkoholprevention: en kunskapsöversikt” Redaktör: Sven Andreasson (2002)

Bokens genomgående tema är olika typer av risk- och skyddsfaktorer för alkoholproblem som framkommit i den vetenskapliga litteraturen. Det handlar om biologiska faktorer, barnpsykologi, hemförhållanden, ungdomskultur, tillgänglighet till alkohol och mycket annat. Utifrån omfattande litteraturöversikter beskrivs därefter vilka åtgärder på dessa olika områden som har bäst förebyggande effekt. Boken berör även

- alkoholproblem och arbetsliv,
- information och opinionsbildning
- klass och etnicitetsperspektiv samt
- lokalt folkhälsoarbete

Boken kan beställas via www.gothia.se Ansvarig utgivare Statens Folkhälsoinstitut

www.fhi.se

För ytterligare information om prevention.

www.drogportalen.se/

Hemsidan är en samlingsportal för kunskaper inom missbruksområdet. Det går att därifrån klicka sig vidare till sidor som berör prevention.

www.stockholm.se

Klicka vidare till Preventionscentrum i Stockholm som skapats för att fungera som kunskapsbank för stadsdelarna i preventionsfrågor.

[www.kunskapskällar`n.se](http://www.kunskapskällar`n.se)

Göteborgs informationscentrum för alkohol och drogfrågor. Hemsidan innehåller även en gedigen litteraturöversikt som tar upp det mesta som skrivits om prevention

Litteratur om prevention

- **Källa:** Kunskapskällar`n är Göteborgs Stads informationscentrum för alkohol- och narkotikafrågor. tel: 031-61 28 00

50 kliv framåt : utvecklingsarbete med ungdomar och missbrukare : drogförebyggande arbete

Västra Götaland : Länsstyrelsen, 2002. 27 s.
(socialenheten 2002 : 2)

ABC om ANT : idébok för undervisning om alkohol, narkotika och tobak

Av Anders Häregård

Stockholm : Centralförb. för alkohol- och narkotikaupplysning : Drogeförebyggarna i Stockholms län : Stadsledningskontoret, 1998. 52 s.

Ny uppl.

Allt att vinna : förebyggande insatser i arbetslivet mot alkohol och droger – tankar, verksamhet och erfarenheter

Av Margaretha Creutzer

Stockholm : Folkhälsoinstitutet, 1997. 80 s.
(Folkhälsoinstitutets rapportserie ; 1997: 8)

ANTologi för föräldrar : om ungdomar, föräldraroll, alkohol och narkotika

Av Jörgen Larsson

ANTologi för högstadiet

Av Jörgen Larsson och Anders Eriksson

Att främja barns och ungdomars utveckling av social och emotionell kompetens : teori och praktisk tillämpning för pedagoger

av Birgitta Kimber

Solna : Ekelunds förlag AB, 2004. 188 s.

Att komma för sent så tidigt som möjligt : om prevention, ungdoms – kultur och droger

Av Bengt Svensson, Johanna Svensson och Dolf Tops

Helsingfors : Nordiska nämnden för alkohol- och drogforskning (NAD), 1998. 173 s.

(NAD-publikation nr 34)

Att motverka missbruk bland ungdomar : myndigheternas arbete och samarbete – samt goda exempel

Av Eva Nyström

Stockholm : Socialstyr. ,199. 36 s.

Att sätta gränser : ett villkor för växande

av Bengt Grandelius

Stockholm: Natur och kultur, 1999. 329 s.

Bella : Grus och Glitter 2 - för tjejgrupper

Av Katrin Byréus

Stockholm : KSAN , 2001. 62 s.

Börja i tid - röster om alkohol- och drogförebyggande arbete i skolan : intervjuer

Av Ingalill Valfridsson och Beatrice Hopstadius (red.)

Stockholm : Mentor : Alkoholkommittén, 2002. 71 s.

Den svenska supen i det nya Europa : nya villkor för alkoholprevention: en kunskapsöversikt

Av Sven Andréasson (red.)

Stockholm: Statens Folkhälsoinstitut, 2002. 301 s.

Dilemmafrågor för barn och ungdomar

Av Boo Larsson

Varberg : Argument Förlag AB , 2001. 28 s.

Drogeförebyggande arbete : en handbok

av Bjarne Ohlsson

Stockholm : Svenska kommunförbundet, 2001. 128 s.

Drogförebyggande arbete i skolan: möjligheter och dilemman

av Anders Persson och Kerstin Svensson

Stockholm : Studentlitteratur, 2005. 199 s.

Du bestämmer ! : en annorlunda hälsovägledning

Av Elisabeth Arborelius

Huddinge : centrum för Barn- och Ungdomshälsa. 16 s.

Du och jag rätt och fel : handledning för temaarbete om brott årskurs 6-9

Stockholm : Brottsförebyggande rådet (brå), Fritzes.

Ett folkhälsoperspektiv på våld : en beskrivning av våldet och det våldsförebyggande arbetet i Sverige

Stockholm : Folkhälsoinstitutet, 1995. 112 s.

(Folkhälsoinstitutet : 45)

En mäsas motkraft

Göteborg : Mässan Sverige mot narkotika, 1997. 144 s.

Erfarenheter av befolkningsinriktat alkoholförebyggande arbete

Av Berit S. Hansson

Stockholm : Centralförb. för alkohol- och narkotikamissbruk i samarbete med Svenska fören. för alkohol- och drogforskning. 39 s.

(Forskning och fakta : kunskapsöversikter om alkohol och narkotika ; 12)

Framgångsrika preventionsprogram för barn och unga : en forskningsöversikt

av Laura Ferrer-Wreder, Håkan Stattin, Carolyn Cass Lorente, Jonathan G. Tubman, Lena Adamson

Stockholm : Förlagshuset Gothia, 2005. 486 s.

Förebyggandets konst : insatser för att stärka den alkoholskadeförebyggande verksamheten i skolan

Statens Folkhälsoinstiut, regeringsuppdrag 31 mars 2002. 56 s.

(rapport nr 2002:34)

Hakuna, Matata : en handledning för problembaserat lärande kring droger

Av Bo Jerdemyr och Jörgen Svedbom

Stockholm : Folhåloinstitutet, 1997. 37 s.

Handbook prevention : alcohol, drugs and tobacco

Strasbourg : Europarådet, 1998. 173 s.

Av Dr Jaap van der Steel

Implementering av nationella handlingsplanen för 1995 – 1999 för alkohol- och drogförebyggande insatser : utvärderande beskrivning

Av Ola Arvidsson

Stockholm : Folkhälsoinstitutet, 2000. 35 s.

(F-serie / Folkhälsoinstitutet ; 2000 : 9)

**Insatser för att stärka den alkoholskadeförebyggande verksamheten i skolan :
regeringsuppdrag**

Stockholm : Statens folkhälsoinstitut, 2002. 44 s.

Internetlänk : <http://www.fhi.se/pdf/skolan.pdf>

**Kommunikationskanaler mellan nationell och lokal nivå : för alkohol och
narkotikapreventivt arbete**

Stockholm : Folkhälsoinstitutet, 1999. 85 s.

(Folkhälsoinstitutet ; 2000 : 1)

Lärohandledning

Av Mentor

Stockholm: ReAct, tillsammans mot droger, 2001. 56 s.

Morötter och Maskrosor : om uppväxtvillkor och förebyggande sociala tjänster.

Av Vibeke Bing

Stockholm : Folkhälsoinstitutet, 1997. 120 s.

Möten i mellanrummet: socialt förebyggande arbete med ungdomar

av Birgitta Ander, Malin Andersson, Kajsa Jordevik, Annukka Leisti (red.)

Stockholm : Förlagshuset Gothia, 2005. 228 s.

Narkotikafri skola : Praktisk handbok om policy och åtgärder

Av Staffan Hubinette

Stockholm : Fri förlag och Riksförbundet Narkotikafritt samhälle, 2003. 152 s.

Narkotikaprevention : en lägesbeskrivning : diskussionspromemoria nr 7

Stockholm : Narkotikakommissionen, 2000. 95 s.

**National Plan of Action : for prevention of alcohol related harm and drug abuse in
Sweden**

Av Barbro Holmberg

Stockholm : Swedish National Institute of Public Health, 1995 . 47 s.

(Swedish National Institute of Public Health ; 70)

Nationella kvalitetsgranskningar 1999 : undervisningen om tobak, alkohol och andra droger

Stockholm : skolverket, 2000. 165 s.

(Skolverkets rapport ; 180)

Nya verktyg för föräldrar : Förslag till nya former av föräldrastöd

Av Sven Bremberg (redaktör)

Stockholm : Statens Folkhälsoinstitut, 2004. 380 s.

När mamma eller pappa dricker - en handbok om att arbeta i grupp med barn till alkoholister

Av: Anni Arnell, Inger Ekblom

Stockholm: Rädda Barnen. 142 s.

Party, utanförskap och stress : ett diskussionsunderlag om ungdomar, narkotika och frånvarande vuxna : diskussionspromemoria nr 4

Stockholm : Narkotikakommissionen, 99 52 s.

Projekt motståndskraft: slutrapport

Svenska Kommunförbundet, 17 s.

Risken finns : ett material för killgrupper

Av Katrin Byréus-Hagen och Kjell Snickars

Stockholm : Folkhälsoinstitutet, 1998. 72 s.

Report from a drug prevention programme at the Volvo truck corporation

Av Leif Tjernström och Ove Lundgren

Göteborg : Department of public health

Rötter & Vingar : ett samtalsmaterial för tonårsföräldrar

Av Christer Jonasson, Christer och Egon Rommedahl

Stockholm : Förlagshuset Gothia AB, 1998. 50 s.

Samtal om alkohol i skolan : ett material för högstadielärare

Stockholm : Alkoholkommittén, 2004. 60 s.

Steget : ett arbetsmaterial om hälsa, samlevnad och droger för skolåren 4-6

(flerbandsverk)

Av Katrin Byréus-Hagen et al

Stockholm : Folkhälsoinstitutet, 1998. 2 vol

Tidig upptäckt stora vinster om vikten av samarbete över yrkesgränserna för att hjälpa barn och ungdomar, kvinnor och män i kris...

Av Erika Nydahl och Ninna Mörner
Stockholm : Folkhälsoinstitutet, 1997. 91 s.
(Folkhälsoinstitutet ; 1997:2)

Tidig upptäckt : av alkohol- och drogproblem

Leo???

Av Jonasson Birgitta och Andersson
Stockholm : Utbildningsförlaget breviskolan, 1995. 157 s.

Ung med tung social problematik : Hur kan vi förstå, förutsäga och planera för framtida behandling

av Kerstin Söderholm Carpelan och Weddig Runqvist (red.)
Stockholm : Statens institutionsstyr., 2002. 322 s.

Ungdomsliv, identitet, alkohol och droger : en multidimensionellt och preventivt inriktad kunskapsöversikt med hermeneutiskt- socialpsykologiskt fokus

Av John Lilja och Sam Larsson
Stockholm : Statens folkhälsoinstitut, 2003. 286 s.

Utveckla barns emotionella och sociala kompetens

av Carolyn Webster-Stratton
Stockholm : Förlagshuset Gothia, 2004. 320 s.

Våga börja prata : en bok om föräldraskap, relationer, känslor, alkohol och droger

av Börje Dahl
Örebro : Spartacus preventions- och missbrukscenter, 2004. 126 s.

Växtkraft : hälsopedagogik för elever I grundskolan årskurs 1-9, underlag och utvecklingsplan

Av Bengt Bohlin och Anders Mark
Göteborg : skolhälsovården, 1994. 31 s.
(Folkhälsosekreteriatets skriftserie 1994 : 18)